

- Det har förvisso gått framåt ändå, jämfört med för 500 år sedan då man hellre kastrerade pojkar för att få till sopraner i stället för att låta kvinnorna sjunga, säger pianisten Maria Sjöstedt Björs med becksvalt ironi.

- Vi använder mycket statistik i vår föreställning eftersom den talar för sig själv, om det skulle vara svårt att ta till sig själva berättelserna, säger violonisten Annelie Ryd.

● Vill återupprätta kvinnornas plats i musikhistorien

Deras konsert är en

JÄMTLAND Världen har berövats en enorm mängd vacker musik genom århundradenas lopp, eftersom de som skapade den råkade vara kvinnor. ÖP har träffat tre musiker som har bestämt sig för att ge oss den bortglömda musiken tillbaka.

Varför ges de mest prestigefyllda musikpriserna nästan enbart till män och varför kan de flesta svenskar räkna

upp en rad klassiska kompositörer av manligt kön men ingen kvinnlig?

Det är frågor som pianisten Maria Sjöstedt Björs, violonisten Annelie Ryd och den skönsjungande sopranen Lena Moén ger svar på i föreställningen *Mödom* mod och mörka kvinns, som turnerar i länet.

I föreställningen varvas verk av kvinnliga kompositörer med berättelser om deras liv och orsakerna till att de, trots sina uppenbara

”

Det enda Alice Tegnér gavs utrymme för var sina barnvisor, eftersom det ansågs vara mer passande för en kvinna på den tiden.

Lena Moén

talanger, varken uppmärksammades av sin samtid eller de generationer av musikälskare som kommit efter dem.

- Ta en person som Alice Tegnér. Hon skapade massor av musik i flera olika genrer, från körverk till kantater och instrumentella verk. Men det enda hon gavs utrymme för var sina barnvisor, eftersom det ansågs vara mer passande för en kvinna på den tiden, säger Lena Moén.

Men Alice Tegnér fick i

alla fall uppmärksamhet för några av sina alster.

Flera av de svenska kvinnliga kompositörerna från samma tid har vittnat om betydligt lömskare former av motstånd. Som att orkesterledare mutades för att deras alster skulle spelas fel och på så sätt bli mycket kortlivade på den musikaliska scenen.

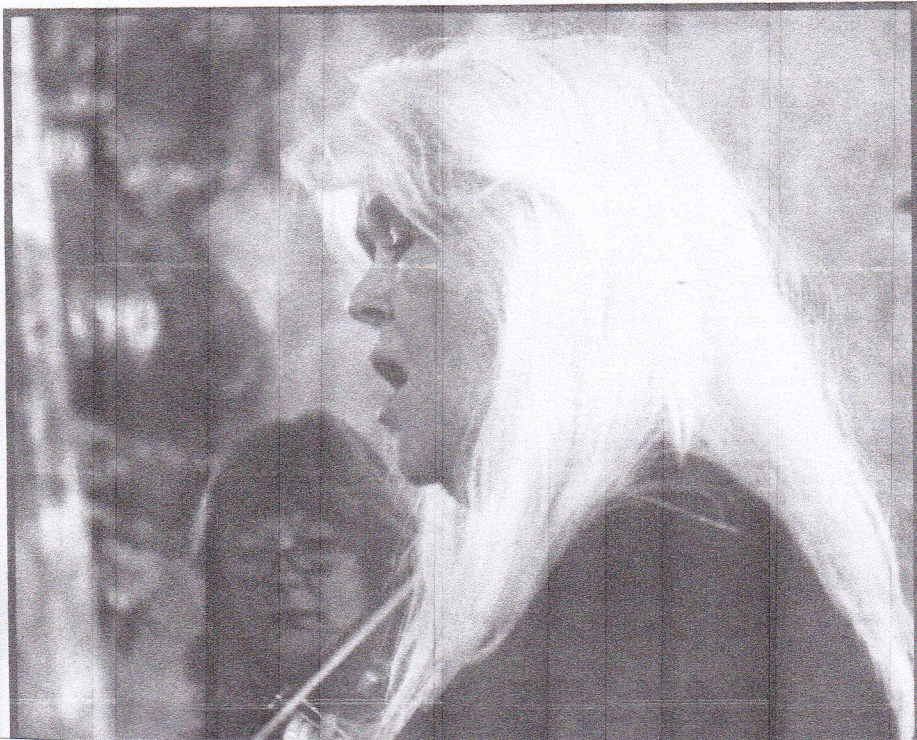
- Nu lever vi på 2000-talet och mycket har förändrats. Men en fråga som alla borde ställa sig, och som vi ställer till publiken, är om inte

grundproblemen finns kvar, säger Lena Moén.

Från flera av de mest ansedda kvinnliga tonsättarna under 1600-1700-talen, en tid då kvinnorna gavs mer musikaliskt utrymme än de skulle göra 100 år senare, finns inga noter bevarade medan männens fortfarande sprids och spelas.

Och den franska 1800-talskompositören Louise Farrenc, som på sin tid ansågs tillhöra de allra största och nämndes i sam-

Sopranen Lena Moén framför ljuvliga sånger, varvat med engagerande berättelser om de bortglömda kompositörerna.

feministisk kamp

ma sammanhang som Mozart och Beethoven, omnämns nu bara som "känd pianolärare" i ett lexikon som trycktes så sent som på 1980-talet.

Maria Sjöstedt Björs bjuder på ytterligare ett exempel. Det som brukar störst reaktioner bland föreställningens publik.

– Fram till 1997 var kvinnliga musiker förbjudna att spela med de berömda Wienerfilharmonikerna. Och när den bästa harpisten de kunde hitta var en kvinna

”

Vi kan göra det med en stor dos humor för folk blir ändå förfärade när de hör vad vi berättar.
Annelie Ryd

satte de henne bakom ett skynke och framför det ställde de en man framför som låtsades spela, säger hon.

Föratt belägga att deras exempel inte bara handlar om enskilda fall, utan en kultur där kvinnor trängts undan i musiklivet redogör de även del statistik från scenen.

Som att cirka 84 procent av Schlagerfestivalens bidrag är skrivna och tonsatta av män. Att P2:s pris Jazzkatten har delats ut till 18

män och fyra kvinnor och att bara fem kvinnor har fått det prestigefylla Polarpriset sedan det började delas ut 1992.

– Så länge auditions till orkestrar var öppna, så alla kunde se vem som spelade, var cirka 95 procent av de som antogs män. Nu när man på senare år har infört ett system där musikern siter dold så har det genast blivit 50/50. Det är siffror som säger något, säger Maria Sjöstedt Björs.

Att dagens musikindustri,

om än omedvetet, fortsätter att följa ett mönster som grundlades under en tid då kvinnan ansågs vara underordnad mannen, det är själva anledningen till att trion anser sig behöva basera en hel konsert på temat.

– Så länge vi har orättvisorna måste vi fortsätta den här feministiska kampen. För vår del försöker vi göra det genom att framföra kvinnornas alster och varva dessa med berättelser. Och vi kan göra det med en stor dos humor för folk blir ändå

förfärade när de hör vad vi berättar, säger Annelie Ryd.

Och det är trots allt inte bara kvinnliga musiker som har drabbats av sin underordnade position inom musikvärlden. Det har ju även alla musikälskare, som har gått mlste om massor av ljuv musik.

Text & foto
Marcus Berglund
063-16 16 17
marcus.berglund@mittmedia.se